

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA
POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W
KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ
GOSPODARCE.

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

RELACJE

3/2020

www.csm.org.pl

W najbliższej dekadzie Europę i świat czekają głębokie zmiany. Dla Unii Europejskiej będzie to czas kluczowych decyzji, które wpłyną na jej funkcjonowanie i dalsze losy. O najważniejszych wyzwaniach i szansach dla Europy i Polski rozmawiali uczestnicy „okrągłego stołu” zorganizowanego przez Centrum Stosunków Międzynarodowych i biuro Parlamentu Europejskiego w Warszawie we współpracy z ośrodkiem THINKTANK i hotelem Lake Hill koło Karpacza.

W dyskusji wzięli udział przedstawiciele firm, organizacji biznesowych i pozarządowych, eksperci i liderzy opinii. Podkreślano konieczność wykorzystania ogłoszonej przez instytucje unijne dwuletniej konferencji o przyszłości UE dla zmiany perspektywy patrzenia na reformy, których ten projekt wymaga. Zdaniem uczestników debaty, Europa powinna postawić na innowacje i masowe zastosowanie sztucznej inteligencji oraz jak najszybciej przebudować sposoby funkcjonowania instytucji publicznych i działania firm.

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ GOSPODARCE.

2

W połowie stycznia br. Parlament Europejski uchwalił rezolucję na temat Konferencji Europejskiej, zapowiedzianej pod koniec 2019 przez nową przewodniczącą Komisji Ursulę von der Leyen. Rezolucja popiera przeprowadzenie dwuletnich konsultacji z obywatelami wszystkich państw UE na temat przyszłości tej organizacji i zachęca do włączenia się w tę dyskusję. Jej wynikiem ma być większe zaangażowanie Europejczyków w dyskusję z instytucjami unijnymi i politykami o przyszłości Europy. W ramach debat przygotowawczych, biuro Parlamentu Europejskiego i Centrum Stosunków Międzynarodowych uruchomiły cykl spotkań „okrągłego stołu”, z których pierwsze odbyło się 10 marca w hotelu Lake Hill w Karkonoszach. Tematem była sytuacja Polski i Europy w najbliższej dekadzie, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki. W pierwszej części debaty głos zabrali przedstawiciele organizacji przedsiębiorców: Krajowej Izby Gospodarczej, Business Centre Club i Konfederacji Lewiatan.

Optymistycznie

Anna Potocka z BCC przedstawiła najnowsze wyniki badania przeprowadzonego wśród członków tej organizacji. Wzięło w nim udział ok. 100 polskich dużych i średnich firm. 75 proc. ankietowanych patrzy optymistycznie w przyszłość. Uważa, iż sytuacja gospodarcza w Polsce i Europie się poprawi w najbliższej dekadzie. Zdaniem 56 proc. w 2030 roku wydatki inwestycyjne firm będą większe a zatrudnienie wzrośnie. Ok 30 proc. uważa że wszystko będzie na podobnym poziomie co dziś.

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ GOSPODARCE.

3

Wśród wyzwań dla przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Polsce, ponad połowa ankietowanych wymieniła niestabilne opresyjne prawo, brak pracowników, wzrost roli państwa w gospodarce a także polexit, czyli perspektywę wyjścia Polski z UE. Tylko 20 proc. badanych wskazało na pandemię, epidemie czy wojnę, a 37 proc. na zmiany demograficzne. Wśród szans na najbliższą dekadę wymieniono współpracę nauki i biznesu, automatyzację i rewolucję cyfrową. 65 proc. ankietowanych wskazało na wejście Polski do strefy euro, otwarcie rynku pracy na cudzoziemców, rozwój odnawialnych źródeł energii i walkę ze smogiem. Tylko 13 proc. badanych wymieniło jako szansę doprowadzenie do zrównania roli mężczyzn i kobiet w biznesie.

Zdaniem polskich firm zrzeszonych w Business Centre Club, rozwojowi europejskiej gospodarki będą sprzyjały robotyzacja i automatyzacja, rewolucja cyfrowa, rozwój sztucznej inteligencji, innowacyjność, współpraca nauki i biznesu oraz dalszy rozwój UE i strefy euro. Zaledwie 13 proc. uważa, iż będzie miał na to wpływ także rozwój start-upów i globalizacja. Jako największe zagrożenie dla Unii Europejskiej 64 proc. ankietowanych wskazało możliwość wyjścia kolejnych krajów z UE po brexicie, a także wzrost znaczenia nowych potęg światowych, takich jak Indie czy Indonezja. Aż 75 proc. badanych uważa, iż nadszedł czas na coś lepszego niż obecny model kapitalizmu, który się już zużył. 66 proc. jest zdania, że nie tylko państwo, ale także firmy powinny wziąć odpowiedzialność za transformację polskiej i europejskiej sceny politycznej i gospodarczej.

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ GOSPODARCE.

4

Demografia i edukacja

Dr Sonia Buchholtz, ekonomistka z Konfederacji Lewiatan, zwróciła uwagę, że bariery stawiane przedsiębiorczości są w Polsce od lat te same. Ostatnio jednak na pierwszy plan wyszła demografia i problemy z zatrudnieniem pracowników. Jej zdaniem, Polska nie ma jasnej wizji jak to rozwiązać czego najlepszym dowodem jest spreczny stosunek do imigracji ekonomicznej z zagranicy – z jednej strony wydajemy pozwolenia na pracę, z drugiej utrudniamy uzyskanie wiz, zwłaszcza obywatelom z krajów Azji Południowej. Konstruktywną odpowiedzią na niedobory na rynku pracy w Polsce i Europie mogłaby być większa robotyzacja i automatyzacja, ale pojawia się pytanie o realne potrzeby w poszczególnych sektorach, bo część zadań nie nadaje się do zautomatyzowania. A jednocześnie – trzeba myśleć o osobach, które utracą możliwość pracy i zastanowić się, jak im stworzyć stabilne źródła dochodów. Niektóre państwa w Europie testują wprowadzenie dochodu gwarantowanego, ale to rozwiązanie kontrowersyjne, bo generuje ogromne koszty i negatywne skutki dla rynku pracy w ogóle.

Istotnym wyzwaniem dla polskiej przedsiębiorczości jest system edukacji. Z jednej strony, słabo przygotowuje do wykonywania konkretnych czynności zawodowych, z drugiej – jest nastawiony na zachęcanie ludzi do zdobywania wyższego wykształcenia, z którym potem nie mają co zrobić na rynku pracy. Do tego dochodzi stosunkowo niska produktywność oraz wyczerpywanie się

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ GOSPODARCE.

5

modelu konkurencyjności niską ceną. Pojawia się więc pytanie czy Polska go zastąpi, skoro wysoka jakość i cena są kojarzone z produktami i usługami zachodniej Europy.

Wywierać wpływ i przetrwać rewolucję

Piotr Soroczyński z Krajowej Izby Gospodarczej zwrócił uwagę na kluczowe znaczenie wywierania wpływu przez przedsiębiorców z Europy Środkowo-Wschodniej na elity biznesowe i polityczne Zachodu i świata. Do tego może się bardzo przydać Unia Europejska. Jest to szczególnie istotne teraz, gdy niestabilność systemu i chaos w relacjach międzynarodowych sprzyjają poszukiwaniu alternatyw dla obecnego ustroju gospodarczego, postulowaniu i wprowadzaniu zmian. Jeśli natomiast firmy z naszego regionu nie będą mieć wpływu na te procesy, ich przyszłość będzie podporządkowana interesom zachodniej części kontynentu.

Zdaniem Soroczyńskiego gospodarka europejska zostanie w najbliższej dekadzie „wywrócona do góry nogami” ze względu na rewolucję cyfrową i jej konsekwencje a także wyzwania demograficzne. Część firm się dostosuje, ale część zbankrutuje, bo nie będzie w stanie reagować na szybkie zmiany, na które nie będzie czasu się przygotować. Dziś trudno przewidzieć na przykład jakie zawody znikną a jakie będą dominowały za 10 lat i jak zostaną przemodelowane podstawowe procesy biznesowe. Wiemy jednak, że wiele przedsiębiorstw tego

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ GOSPODARCE.

6

nie wytrzyma i wielu ludzi się nie przebranżuje. Przemysł 4.0 niektórym poszerzy rynek, ale innych wyeliminuje. Prawdziwą rewolucję przejdziemy także w obszarze energii. Ponieważ Europa nie może sobie pozwolić na blackout, postawi na rozproszone źródła energii i zwiększy możliwości jej magazynowania, a ropę i gaz powoli będzie zastępować innymi rzeczami.

Wątki z dyskusji

Pozostali uczestnicy debaty podkreślali, że przedsiębiorcy to środowisko, które tonuje napięcia między krajami UE na rzecz współpracy i lepszej koordynacji. Zwracano uwagę na konieczność samodzielnego działania europejskich firm i uniezależniania ich od długich łańcuchów dostaw, zwłaszcza z odległymi geograficznie krajami.

W kontekście sytuacji Polski przestrzegano, aby nie wpaść nie tylko w pułapkę średniego dochodu, ale i „średniego rozmiaru” naszego kraju. Warto bowiem wykorzystać fakt, iż polskie firmy mogą liczyć na zaplecze dużego lokalnego rynku, ale jednocześnie mobilizować je do grania globalnie. W kontekście pracy, zwracano uwagę nie tylko na jej rosnące koszty i niedobory pracowników, ale także na niestabilne prawo i generalnie obserwowany od kilku lat wzrost roli państwa w gospodarce. Zdaniem uczestników debaty, to w dłuższej perspektywie odbije się negatywnie na kondycji polskich firm. Podobnie jak niebezpieczeństwo polexit’u.

EUROPA I ŚWIAT W LATACH 2020-2030.

GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ W KONTEKŚCIE ZMIAN W GLOBALNEJ GOSPODARCE.

7

Podkreślano, że polscy przedsiębiorcy wiążą swoją przyszłość z rynkiem europejskim. Postawiono jednak tezę, że Polska nie musi za wszelką cenę gonić Zachodu, dążyć do zrównania się z najbogatszymi krajami UE. Nawet budowanie narodowych gospodarczych czempionów wydaje się także mało realne w kontekście przewagi dużych firm zachodnich oraz postępującej etatyzacji polskiej gospodarki. Może więc lepiej pozostać średnio zamożnym państwem, ale polepszyć spójność społeczną i zapewnić dobrą egzystencję możliwie najszerzej grupie obywateli.

Uczestnicy dyskusji zgodzili się, że najważniejszym wyzwaniem dla europejskiej gospodarki w najbliższej dekadzie jest rewolucja cyfrowa i powszechna robotyzacja. Wykorzystanie innowacji i sztucznej inteligencji to także wielka szansa dla polskich firm, które dzięki temu mogą rosnąć bez konkurowania z zachodnimi gigantami epoki węgla i stali. Europa powinna być kojarzona w świecie jako lider nowych procesów a nie dążyć do reindustrializacji i tworzenia nowych miejsc pracy w fabrykach starego typu. I zamiast ratować kapitalizm, powinna raczej myśleć jak ratować przedsiębiorczość i innowacyjność Europejczyków, bo to one są kluczem do sukcesu Starego Kontynentu w nowych czasach. Wielką rolę w tym procesie może odegrać odpowiednia edukacja.

Opracowała

dr Małgorzata Bonikowska, prezes Centrum Stosunków Międzynarodowych

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mokotowska 1, 00-640 Warszawa t: +48 22 628 40 02

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYKARODOWYCH